

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu kierowniczych stanowisk partyjnych i państwowych PRL

Imiona: Henryk Bohdan

Nazwisko: Samsonowicz

Miejsce urodzenia: Warszawa

Data urodzenia: 23-01-1930

Imię ojca: Jan

Imię matki: Henryka

Dodatkowe informacje: W okresie II wojny światowej członek podziemnego harcerstwa, łącznik AK, uczestnik akcji „małego sabotażu”. Po zakończeniu wojny członek ZMP i ZSP. W PPR od 1953 jako kandydat i członek od 28.01.1955. Przewodniczący Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego (UW) w latach 1953-1954. Absolwent tegoż wydziału – historyk-mediewista. Wielokrotny członek egzekutywy i sekretarz OOP na Wydziale Historycznym UW. Profesor zwyczajny od 1980, rektor UW od 1980 do 1982. Wystąpił z PZPR w 1981. Minister edukacji narodowej w rządzie Tadeusza Mazowieckiego od 1989 do 1991. Źródło: AAN, Centralna Kartoteka PZPR, 12810 (akta osobowe); AP Warszawa, Komitet Warszawski PZPR, zał. 1, sygn. 1663 (akta osobowe).

Stanowisko	Komórka organizacyjna	Instytucja	Miejscowość	Partia polityczna	Data rozpoczęcia	Data zakończenia	Źródło informacji
Członek	Egzekutywa	OOP przy Wydziale Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego	Warszawa	PZPR	1956	19-10-1960	AP Warszawa, Komitet Warszawski PZPR, zał. 1, sygn. 1663 (akta osobowe)
I Sekretarz		Komitet Uczelniany przy Uniwersytecie Warszawskim	Warszawa	PZPR	19-10-1960	30-11-1961	AP Warszawa, Komitet Warszawski PZPR, zał. 1, sygn. 1663 (akta osobowe)
Treść zapisów ewidencyjnych							
	Opis materiałów			Stan zachowania			Uwagi

Występuje w materiałach warszawskiego WUBP dotyczących ujawniania się członków podziemia w latach 1947–1950. Henryk Samsonowicz ujawnił się 21.04.1947 w WUBP w Warszawie i uzyskał zaświadczenie o ujawnieniu nr 79803. Złożył oświadczenie, że w trakcie okupacji niemieckiej od wiosny 1942 należał w Warszawie do 2. Warszawskiej Drużyny Harcerskiej (osiągnął funkcję zastępowego), a wiosną 1944 wyjechał do powiatu ostrowskomazowieckiego, gdzie przez 3 miesiące był łącznikiem w oddziale AK. W konspiracji posługiwał się ps. „Boy”. Następnie, od maja do listopada 1945, należał do organizacji harcerskiej (Hufce Polskie) kierowanej przez Jana Krzysztofa Eychlera. Zaprzestał działalności po jego aresztowaniu. Gdy Eychler opuścił więzienie w lutym 1947 nakazał członkom organizacji ujawnienie się przed władzami, co uczynił i Henryk Samsonowicz. Jako uczeń „liceum w Warszawie” i członek AK wymieniony w „Spisie ujawnionych członków nielegalnych organizacji z okolic Warszawy, którzy uczęszczają na uczelnie na terenie miasta stołecznego Warszawy”, dołączonym do pisma naczelnika Wydz. II warszawskiego WUBP z 18.02.1948.

IPN BU 0203/4535 (45272/II) t. 1, s. 35 , IPN BU 33/38 s. 117-122.

Henryk Samsonowicz z powodu przynależności w okresie okupacji niemieckiej do harcerstwa i AK był objęty bliżej nieokreślonymi sprawami prowadzonymi przez warszawskie organy bezpieczeństwa. Materiały pierwszej ze spraw 10.08.1955 zostały złożone w archiwum przez Wydz. IV UdsBP dla m.st. Warszawy pod nr. 2683/P, a następnie zostały włączone do akt drugiej ze spraw, która została złożona w archiwum 22.05.1958 przez Wydz. III KMO m.st. Warszawę pod sygn. 12375/SK. W kartotece odnotowano, że Henryk Samsonowicz „należał do Harcerstwa Polskiego zastęp «Sokolów» i «Lampartów» w tzw. małym sabotażu. W 1943 roku przeszedł do organizacji AK kompania «Kostka» batalion «Gustaw» w stopniu strzelca. W 1946 roku ujawnił się ze swej działalności. W latach 1951–52 był w operacyjnym zainteresowaniu byłego UB na m.st. Warszawę”. Materiały archiwalne nr 12375/SK zostały zniszczone w 1976 roku (protokół brakowania 12/77 z 11.12.1976).

Materiały zniszczone. Wpis na podstawie zapisów kartoteczno-ewidencyjnych.

Henryk Samsonowicz, pracownik naukowy Uniwersytetu Warszawskiego, jako były członek AK był objęty bliżej nieokreśloną sprawą operacyjną, której materiały zostały złożone do archiwum 9.08.1956 przez Wydz. III WUdsBP w Warszawie pod nr. 45272/O. Wedle zapisu z dziennika archiwalnego sprawą byli objęci „ujawnieni członkowi NZW i Win”, a dotyczyła 900 osób. W kartotece odnotowano, że materiały dotyczące Henryka Samsonowicza (nr 45272/O, segregator XII, pozycja 80) zostały 28.10.1963 przekazane na stałe do Wydz. VIII Dep. I MSW. Materiałów brak.

Materiałów brak. Wpis na podstawie zapisów kartoteczno-ewidencyjnych.

Henryk Samsonowicz, pracownik naukowy Instytutu Historycznego Uniwersytetu Warszawskiego (UW), od 7.05.1968 został objęty zabezpieczeniem operacyjnym zarejestrowanym przez Wydz. IV Dep. III MSW pod nr. 23807. Znalazł się w zainteresowaniu SB po doniesieniach agenturalnych z 1968 roku, że zajmował „aktywną postawę wicherzycielską w okresie wydarzeń marcowych w 1968 r.” na UW. W niedatowanym doniesieniu z 1968 roku znalazła się informacja, że na Wydziale Historycznym UW wraz ze swoją asystentką „kieruje ruchem studenckim podżegając do dalszej walki” i namawia studentów, „by w swoją walkę wciągnęli robotników szukając u nich poparcia”. Kontakt poufny SB donosił 25.03.1968, że Henryk Samsonowicz „w okresie trwania na terenie UW ekscesów, czynnie angażował się po stronie studentów pochodzenia żydowskiego”, a inny współpracownik SB informował 3.04.1968, że zajmuje stanowisko „dwuznaczne”: z jednej strony „nawołuje młodzież do spokoju”, a z drugiej rozpowiada, że „zwolnieni pracownicy naukowcy są bez środków do życia, a studenci aresztowani są bici”. W inwigilacji wykorzystywano agenturę. Sprawa zakończona 10.01.1974 (wyrejestrowana 14.01.1974) po uznaniu przez SB, że zaprzestał „działalności opozycyjnej”. Materiały złożone 25.01.1974 w archiwum Biura „C” pod sygn. 47766/II.

IPN BU 0204/297 (47766/II), IPN BU 01208/1030 (5567/2) mikrofilm.

Henryk Samsonowicz, jako ówczesny rektor Uniwersytetu Warszawskiego (UW), został zarejestrowany 30.01.1982 przez Wydz. III KSMO do Sprawy Operacyjnego Sprawdzenia krypt. „Goliat” nr 32876. Objęty inwigilacją po doniesieniu agenturalnym ponieważ „podejmował negatywne inicjatywy polityczne wobec władz państwowo-politycznych, potępiając m.in. ogłoszenie stanu wojennego i politykę wewnętrzną.” Sprawę przekwalifikowano 6.12.1982 na Kwestionariusz Ewidencyjny o tym samym krypt. Inwigilacja zakończona 23.09.1989 z powodu „zaniechania wrogiej działalności”. Materiały sprawy (2 tomy) złożone 19.10.1989 w archiwum Wydz. „C” SUSW pod sygn. 10385/II zostały zniszczone 4.01.1990 (protokół GO-085/90). Streszczenie sprawy zawiera meldunek operacyjny Wydz. III SUSW z 23.09.1989. Podano w nim, że H. Samsonowicz jako rektor UW 14.12.1981 zezwolił studentom na wiec protestacyjny przeciwko wprowadzeniu stanu wojennego, a następnego dnia na posiedzeniu senatu UW zobowiązał dziekanów „do udzielania wszelkiej pomocy internowanym pracownikom i studentom”. W styczniu i lutym 1982 „podejmował decyzje sprzeczne z interesem władz PRL” i w efekcie w styczniu 1982 został usunięty z PZPR decyzją Komitetu Warszawskiego. Zrezygnował z funkcji rektora 5.04.1982, co wywołało protesty pracowników i studentów UW. W roku akademickim 1982/83 „odsunął się od życia społeczno-politycznego na UW”, ale pozostał „nieprzychylnie nastawiony do władz PRL”. W dalszej części streszczenia odnotowano jego działania z lat 1984-89 uznawane przez SB za „wrogie” m.in. udział 31.10.1984 w warcie honorowej przy krzyżu upamiętniającym zamordowanego ks. Jerzego Popiełuszkę, krytykę w 1985 roku nowelizacji ustawy o szkolnictwie wyższym i polityki władz wobec nauki, podpisanie „Apelu 77” o zwolnienie więźniów politycznych, obecność 4.05.1988 na wiecu Niezależnego Zrzeszenia Studentów czy udział w grudniu tr. w zebraniu założycielskim Komitetu Obywatelskiego przy Lechu Wałęsie. Przed wizytą papieża Jana Pawła II wezwany 4.5.1987 do siedziby SUSW na rozmowę „wyjaśniającą”. Sprawa została zakończona, gdy H. Samsonowicz we wrześniu 1989 został ministrem Edukacji Narodowej.

Materiały zniszczone. Wpis na podstawie zapisów kartoteczno-ewidencyjnych. Streszczenie: IPN BU 01232/66, k. 230-234.

Henryk Samsonowicz występuje w meldunkach Wydz. III SUSW do Wydz. III Dep. III MSW ze Sprawy Obiektowej krypt. „Kuźnica” (nr 5753) z lat 1987–1989. W ramach sprawy prowadzonej od 25.03.1971 przez Wydz. III KSMO/SUSW kontrolowany był Uniwersytet Warszawski (UW). SB odnotowała, że 7.11.1987 w kościele pw. Dzieciątka Jezus w Warszawie uczestniczył w dyskusji „czołowych działaczy opozycyjnych i intelektualistów” na temat reform politycznych w PRL. W meldunku z 7.01.1988 odnotowano, że jako członek komitetu założycielskiego podpisał się pod wnioskiem do Sądu Wojewódzkiego w Warszawie o rejestrację NSZZ „Solidarność” Pracowników UW i pod listem do Rady Państwa PRL o przywrócenie pluralizmu związków zawodowych. Podpisał także list do sejmu PRL w sprawie pobicia przez MO studentów podczas wieczornej manifestacji 8.03.1988. Rozpoznany przez SB jako uczestnik wiecu solidarnościowego na UW 4.05.1988 ze strajkującymi robotnikami Nowej Huty i określony mianem pracownika UW „prezentującego negatywną postawę polityczną”.

IPN BU 01232/66, k. 2, 10, 27, 51, 66, 75, 106, 140, 166.

W materiałach Dep. III MSW zachowana jest kopia wystąpienia Henryka Samsonowicza na temat nauki i oświaty wygłoszonego 22.02.1989 podczas obrad „okrągłego stołu” w Warszawie. Tekst wystąpienia „przejętego operacyjnie” przekazał 23.02.1989 do Dep. III MSW dyrektor Biura Studiów SB MSW.

IPN BU 01232/114, k. 86-92.

Henryk Samsonowicz jest wymieniony w aktach Sprawy Operacyjnego Sprawdzenia krypt. „Instytut” (nr 8658) prowadzonej w latach 1985–1989 przez Grupę VI RUSW w Tomaszowie Mazowieckim. W ramach sprawy SB kontrolowała działający przy parafii w Lubochni Instytutu Kultury Chrześcijańskiej. W „analizie” sprawy z 20.03.1989 odnotowano, że jednym z wykładowców Instytutu był prof. Henryk Samsonowicz.

Mikrofilm IPN Ld 067/1048 (1549/2) mikrofilm, klatka 41.

Henryk Samsonowicz występuje w kartotece Biura „B” MSW z powodu kontaktów z cudzoziemcami obserwowanymi przez SB. Odnotowano, że 4.12.1975, 29.08.1978, 12.09.1979, 12.11.1982, 11.03.1983, 22.02. i 23.09.1985, 16.01., 4.07., 14.10. i 3.11.1986, 19.02., 8.04., 29.09. i 5.11.1988 oraz 7.03.1989 kontaktował się lub spotykał z obcymi dyplomatami oznaczonymi kryptonimami: „Alert 79”, „Alert 83”, „Alert-84”, „Ararat-88”, „Ares-74”, „Atom-88”, „Disney”, „Dragon-2”, „Graf”, „Wald-87” i „Wald-88”.

Wpis na podstawie kartoteki.